

18.5.2022

Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintovirasto
Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö
PL 5, 13035 AVI
kirjaamo.lansi@avi.fi

Asia: Joutsan kunnan palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen palvelusetelin arvo

1. Tausta

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on 14.2.2022 vastaanottanut epäkohtailmoituksen koskien Joutsan kunnan ikäihmisten palveluasumisen ja tehostetun asumisen palvelusetelin arvoa. Ilmoituksen mukaan Joutsan kunta on 11.11.2021 tekemällään päätöksellä hyväksynyt palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen sääntökirjan (jäljempänä ”palvelusetelisääntökirja”) korottamatta palvelusetelin arvoa.

Selityspyynnössä pyydetään Joutsan kunnan selvitystä ja selitystä siitä, millä perusteilla Joutsan kunnan perusturvalautakunta on arvioinut vahvistamiensa palvelusetelien arvon kohtuullisuuden, onko kunnassa noudatettu perusturvalautakunnan 11.11.2021 vahvistamaa palvelusetelisääntökirjaa ja tehty palveluseteliä käyttäville asiakkaille vahvistetun sääntökirjan mukaiset palvelusetelipäätökset, ja kuinka monen asiakkaan kohdalla palvelusetelin arvoa on kohtuullistettu palvelusetelisääntökirjan kodassa 12.1 mainitulla tavalla, sekä siitä, onko Joutsan kunta mahdollisesti ryhtynyt toimiin palvelusetelin arvon saattamiseksi palvelusetelilain 7 §:ssä tarkoitetulle kohtuulliselle tasolle.

2. Selvitys palveluseteliasiakkaista ja palvelusetelin arvon kohtuullisuudesta

Kunnan oikeuksista ja velvollisuuksista palveluseteliä koskien säädetään palvelusetelilaissa (569/2009). Lain 7 §:n mukaan kunnan tulee määrätä palvelusetelin arvo niin, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle vastaavan palvelun tuottamisesta kunnan omana tuotantona tai hankkimisesta ostopalveluna sekä asiakkaan maksettavaksi jäävä arvioitu omavastuuosuus. Lainsäädännössä ei ole asetettu palvelusetelin arvolle vähimmäisarvoa, vaan arvon ja kohtuullisuuden arviointi ja määrittely kuuluu yksinomaan kunnan itsemääräämisoikeuteen.

Joutsan kunnan hallintosäännön 22 §:n mukaan palvelusetelin arvosta päättää Joutsan kunnan perusturvalautakunta. Palvelusetelin arvon arvioinnista määrätään perusturvalautakunnan vahvistamassa palvelusetelisääntökirjassa, jonka mukaan palvelusetelin arvon määrittelyssä käytetään apuna kunnan tehostetun palveluasumisen tuotannon kustannuksia ja ostetun tehostetun palveluasumisen kustannuksia. Sen lisäksi palvelusetelin arvo perustuu asiakkaan hoitoisuuteen, jonka määrittelyssä on käytetty Asiakaskorttia, sekä vuodesta 2022 lähtien myös RAI-toimintakymmittaria, jonka on tarkoitus jatkossa korvata Asiakaskortti.

Joutsan kunnassa on myönnetty vuosina 2017–2022 palveluseteli yhteensä 122 asiakkaalle. Palveluseteliä käyttäville asiakkaille on tehty kulloinkin voimassa olleen palvelusetelisääntökirjan mukainen palvelusetelipäätös.

Palvelusetelisääntökirjassa määritelty palvelusetelin arvo perustuu Joutsan kunnan omaan palveluntuotantoon ja Jousen ja Huuponhovin palvelukeskusten kustannuksiin. Jousen ja Huuponhovin palvelukeskusten nettovuorokausihinnat ovat vuosina 2017–2021 olleet seuraavat:

Vuosi	Palvelukeskus Jousi	Palvelukeskus Huuponhovi
2017	154,82 euroa	177,56 euroa
2018	153,98 euroa	188,45 euroa
2019	115,84 euroa	150,27 euroa
2020	130,44 euroa	201,63 euroa
2021	154,01 euroa	160,97 euroa

Vuorokausihinnoissa on ollut vuosittaista vaihtelua muun muassa palvelukeskusten toiminnallisten muutosten johdosta. Esimerkiksi Huuponhoviin on vuonna 2019 aloitettu aluehallintoviraston hyväksymä muutos asumispalveluyksiköksi siten, että luonnollisen poistuman perusteella asukasmäärä on vähentynyt siten, että jokaisella asukkaalla on oma huone käytössä. Jousessa asukkaita oli 37 vuonna 2020 ja Jousen Koivulan siiven alasajo aloitettiin kesällä 15 asukkaan osalta siten, että siipi oli tyhjä vuoden loppuun mennessä. Koivulan siivessä aloitettiin remontti alkuvuodesta 2021 seututerveyskeskukselle sairaalaksi. Jouseen jäi 22 asuntoa, joista 4–6 paikkaa on suunniteltu lyhytaikaishoittoon. Asukkaita sijoitettiin Huuponhoviin, jolloin myös henkilöstö siirtyi Jousesta Huuponhoviin. Henkilöstön palkkamenot ei kuitenkaan kohdistettu kesken toimintavuoden yksikköjen välillä, joten vuorokausihinnat eivät tältä osin kerro vuoden 2020 osalta todellisia kuluja. Huuponhovin vuoden 2020 suuremmissa vuorokausihinnassa näkyvät tältä osin muun muassa kasvaneet ravinto-, lääke- ja hoitotarvikemenot.

Verrattaessa vuoden 2017 vuorokausihintoja vuoden 2021 vuorokausihintoihin on taulukosta nähtävissä, että Jousessa vuorokausihinnat ovat laskeneet noin 0,5 prosenttia ja Huuponhoviin noin 9 prosenttia. Näin ollen Joutsan kunta katsoo perustellusti, että palvelusetelisääntökirjassa määritellyt palvelusetelin arvot ovat olleet vuosina 2017–2021 palvelusetelilain 7 §:ssä tarkoitetulla tavalla kohtuulliset ottaen huomioon vastaavan palvelun tuottamisesta Joutsan kunnalle aiheutuneet kustannukset.

Vuoden 2021 syksyllä on asiassa kantelijan esittämällä tavalla käyty neuvotteluita palvelusetelipalveluntuottajien kanssa palvelusetelin arvon korottamisesta muun muassa hoitajamitoituksen nousun perusteella. Palveluntuottajat ovat vaatineet esimerkiksi 12 prosentin korotusta palvelusetelin arvoon nousevien palveluntuotannon kustannusten perusteella vuoden 2022 alusta lukien. Joutsan kunnan ja palveluntuottajien välillä käytiin neuvotteluita asiakashintojen hinnankorotuksista sekä palvelusetelin arvon korottamisesta. Palveluntuottajien kanssa ei kuitenkaan neuvotteluiden perusteella päästy yhteisymmärrykseen palvelusetelin arvosta korottamisesta ja neuvottelut päättyivät tuloksettomina.

Joutsan kunta perustellusti katsoo, että palvelusetelin arvon kohtuullisuus ei voi perustua yksinomaan palveluntuottajan vaatimukseen ottaen huomioon palveluntuottajien omat liiketaloudelliset intressit saada palvelusetelin arvo nostettua mahdollisimman korkeaksi. Joutsan kunta on katsonut palveluntuottajien 12 prosentin korotusvaatimuksen palvelusetelin arvoon kohtuuttomaksi. Joutsan kunta on ilmoittanut palveluntuottajille, että se ei hyväksy tai muuta palvelusetelin arvoa vaaditulla tavalla.

Palvelusetelilain 7 §:n mukaan kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös asiakkaan maksettavaksi jäävä arvioitu omavastuuosuus. Toisin sanoen palvelusetelin arvon kohtuullisuutta tulee arvioida myös asiakkaan edun näkökulmasta. Joutsan kunta on asiassa aktiivisesti ajanut myös palveluseteliasiakkaiden etua neuvottelemalla palveluntuottajien kanssa asiakashintojen hinnankorotuksista sekä palvelusetelin arvon korottamisesta. Joutsan kunta on tältä osin ollut huolissaan nousevista asiakashinnoista ja muun muassa lähestynyt palveluseteliasiakkaita

tammikuussa 2021 viestillä, jossa on pyydetty asukkaita ja heidän omaisiaan olemaan yhteydessä Joutsan kunnan perusturvaan, mikäli heillä on huolta maksukyvyystään tai asukas toivoo esimerkiksi neuvotteluiden käynnistämistä muutosta toiseen asumispalveluyksikköön.

Joutsan kunta on alkuvuodesta 2022 arvioinut palveluseteliasiakkaiden maksukykyä ja taloudellista tilannetta tapauskohtaisesti ja kahden (2) palveluseteliasiakkaan osalta tehnyt vuoden 2022 alun osalta palvelusetelisääntökirjan kohdan 12.1 mukaisen kohtuullistamispäätöksen. Aiemmin vuosina 2017–2021 ei vastaavia kohtuullistamispäätöksiä ole ollut tarvetta tehdä lainkaan.

Joka tapauksessa Joutsan kunta on ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin palvelusetelien arvon korottamiseksi, jotta palveluseteliasiakkaiden omavastuuosuudet säilyisivät kohtuullisina. Joutsan kunnan perusturvalautakunta on päätöksellään 23.2.2022 § 22 korottanut palvelusetelien arvoa 5 prosenttia sekä päätöksellään 20.4.2022 § 46 (liite 1) hyväksynyt päivitetyn palvelusetelisääntökirjan (liite 2) tulemaan voimaan 1.5.2022 lukien.

Palvelusetelien arvon korottaminen 1.5.2022 alkaen on myös lähtökohtaisesti poistanut tarpeen aiemmin tehdyille kahdelle (2) palvelusetelisääntökirjan kohdan 12.1 mukaiselle kohtuullistamispäätökselle. Joutsan kunta kuitenkin seuraa tilannetta aktiivisesti ja ryhtyy tarvittaessa tarpeellisiin ja asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Näin ollen Joutsan kunta katsoo perustellusti, että sen menettely on ollut asiassa kaikilta osin palvelusetelilain sekä muun lainsäädännön mukaista, eikä asiassa ole perusteita sosiaalihuoltolain (710/1982) 57 §:n mukaisen huomautuksen tai 56 §:n mukaisen määräyksen antamiseksi. Joutsan kunta on ryhtynyt ja ryhtyy myös jatkossa tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta palvelusetelin arvo sekä palveluseteliasiakkaiden omavastuuosuudet säilyvät kohtuullisina.

Joutsan kunnan puolesta,

Joutsassa 18.5.2022

Anna-Maija Kääriäinen,
perusturvajohtaja

Liitteet

Liite 1 Perusturvalautakunta 20.4.2022 § 46

Liite 2 Palvelusetelisääntökirja 20.4.2022